

Sygn. akt II AKo 76/15

POSTANOWIENIE

Dnia 12 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny II Wydział Karny w Rzeszowie

na posiedzeniu w składzie:

Przewodniczący:	SSA Piotr Moskwa
Protokolant:	st. sekr. sądowy Anna Łuksik

po rozpoznaniu w sprawie **J. S.**

wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu

celem sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 czerwca 2008 r., sygn. akt II Ka 121/08, którym utrzymano w mocy wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 27 marca 2008 r., sygn. akt II K 1/07

na podstawie 78 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 3 k.p.k.

p o s t a n a w i a:

odmówić uwzględnienia wniosku.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 15 września 2015 r. J. S. wniósł o ustanowienie adwokata z urzędu celem sporządzenia i podpisania wniosku o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 czerwca 2008 r., sygn. akt II Ka 121/08, którym utrzymano w mocy wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 27 marca 2008 r., sygn. akt II K 1/07.

Wnioskodawca nie wskazał żadnych okoliczności, które miałyby uzasadniać uwzględnienie jego wniosku, poza faktem, iż w uprzednio toczącym się postępowaniu stwierdzono brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

Sąd Apelacyjny miał na uwadze, co następuje:

Przedmiotowy wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Uzasadnienie tego rozstrzygnięcia wymaga jednak poczynienia kilku uwag na kanwie zmieniających się przepisów kodeksu postępowania karnego.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247) wprowadziła do postępowania o wznowienie nową regulację zawartą w treści art. 545 § 3 k.p.k.

Zgodnie z treścią tego przepisu sąd odmawia przyjęcia wniosku nie pochodzącego od osoby wymienionej w § 2 (tj. prokuratora, obrońcy czy pełnomocnika) bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych, jeżeli z treści wniosku,

w szczególności odwołującego się do okoliczności, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowania, wynika jego oczywista bezzasadność.

Przepis ten, obowiązujący od dnia 1 lipca 2015 r. przewiduje zatem, że wniosek o wznowienie postępowania podlega kontroli pod względem jego ewentualnej oczywistej bezzasadności, co zaś w zasadniczy sposób zmienia dotychczasowe podejście do kwestii związanych z wzywaniem o uzupełnianie braków formalnych takiego wniosku.

W świetle obowiązujących obecnie przepisów w toku tej kontroli nie dochodzi bowiem do merytorycznego rozpoznania wniosku, ani do badania jego zasadności pod kątem ewentualnych podstaw wznowienia, ale do badania wniosku o charakterze quasi formalnym, wstępnym, choć pod kątem hipotetycznej możliwości wznowienia (tak SN w postanowieniu z dnia 25 września 2015 r., sygn. akt II KO 49/15, baza orzeczeń SN).

W uzasadnieniu wyżej powołanego postanowienia wskazano również, że w omawianym przepisie ustawodawca wskazał okoliczności, które mogą świadczyć o owej oczywistej bezzasadności wniosku, ale wskazanie to nie jest wyczerpujące, o czym świadczy użyte tam wyrażenie „w szczególności”. Chodzi tu zwłaszcza o odwoływanie się do tych okoliczności, które były już rozpoznawane na skutek wniosku o wznowienie postępowania lub z urzędu. Ponadto ta oczywista bezzasadność wniosku może wynikać z faktu, iż we wniosku wskazano na podstawy wznowienia, które nie są przewidziane w ustawie albo też w ogóle ich nie wskazano, ograniczając się do postulatu przeprowadzenia kolejnej kontroli odwoławczej.

Zasadnym jest więc twierdzenie, że przepis ten ma zapobiegać powszechnej praktyce, stosowanej przez strony, składania całkowicie bezzasadnych wniosków o wznowienie postępowania.

Pojęcie „oczywistej bezzasadności” użyte w omawianym przepisie pojawia się również w treści art. 535 § 3 k.p.k., odnoszącym się do oddalenia kasacji. W oparciu o wypracowane dotychczas stanowisko judykatury przyjąć można, że oczywista bezzasadność to taka, która nie wymaga szczególnego badania, jest widoczna na pierwszy rzut oka, jest niewątpliwa i wniosek obiektywnie nie może doprowadzić do wzruszenia orzeczenia.

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie stoi przy tym na stanowisku, że skoro ustawodawca przewidział możliwość odmowy przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania z powodu jego oczywistej bezzasadności, bez wzywania o uzupełnienie jego braków formalnych, to rozwiązanie to można rozszerzyć również na rozpoznanie wniosku strony o ustanowienie obrońcy (pełnomocnika) z urzędu w celu sporządzenia takiego wniosku, w szczególności gdy we wniosku tym nie podano okoliczności jakie miałyby stanowić podstawę wznowienia, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

W uzasadnieniu projektu ustawy, o której była mowa na wstępie wskazano bowiem, że dodanie do przepisu art. 545 k.p.k. nowego paragrafu trzeciego, w proponowanym brzmieniu, ma zapobiegać powszechnej praktyce, stosowanej przez strony (najczęściej przez skazanych), składania całkowicie bezzasadnych wniosków o wznowienie postępowania bądź z powoływaniem się w osobiście sporządzonych pismach procesowych na okoliczności w ogóle niemogące stanowić ustawowych podstaw wznowienia, bądź to powoływanie się, po raz kolejny, na okoliczności już uprzednio zbadane przez sąd w postępowaniu wznowieniowym. W takich uwarunkowaniach procesowych strony (najczęściej skazani) składali wnioski o wyznaczenie im obrońców (lub pełnomocników) z urzędu oraz o zwolnienie ich od opłaty od wniosku o wznowienie. W dotychczasowym stanie prawnym w każdym takim wypadku prezes sądu zobowiązany był do rozważenia w pierwszej kolejności zasadności wniosku w przedmiocie przyznania stronie pomocy prawnej z urzędu, niezależnie od tego, jak bezzasadne byłyby wywody prezentowane przez stronę w jej osobistych pismach procesowych. Przepisy prawa nie pozwalały bowiem na uwzględnianie przy podejmowaniu decyzji w przedmiocie wyznaczenia obrońcy (pełnomocnika) z urzędu jakichkolwiek innych okoliczności poza tymi, które związane były z sytuacją materialną strony. W tych sytuacjach dochodziło więc, w rezultacie, do zjawiska masowego wyznaczania obrońców (pełnomocników) z urzędu, w tym jedynie celu, aby złożyli oświadczenie, że nie stwierdzili podstaw do wniesienia wniosku o wznowienie postępowania. Za tę czynność sąd był zobowiązany zasądzić obrońcy (pełnomocnikowi) będącemu adwokatem lub radcą prawnym opłatę według stawki przewidzianej w § 14 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348; zob. też § 14

ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Dz. U. Nr 163, poz. 1349). Taki stan prawny generował znaczne wydatki i czynił postępowanie wznowieniowe wysoce dysfunkcyjnym. Zdaniem więc twórców projektu należało zatem postawić barierę takiemu mnożeniu przez skazanych bezzasadnych postępowań wznowieniowych, przy zachowaniu jednak stosownych gwarancji procesowych strony ubiegającej się o wznowienie. Jedynym funkcjonalnym remedium na taki stan rzeczy było przyznanie sądowi uprawnienia do oceny zasadności wniosku na elementarnym wręcz poziomie, to jest do zbadania, czy z samej treści pisma strony nie wynika oczywista bezzasadność wniosku, w szczególności, czy nie odwołuje się on do okoliczności, które były już zbadane w postępowaniu o wznowienie postępowania, zainicjowanym poprzednim wnioskiem strony. Dopiero wykluczenie tak rozumianej oczywistej bezzasadności wniosku o wznowienie uzasadniać może kontynuację postępowania wznowieniowego, to jest – w pierwszej kolejności – wezwanie strony do usunięcia braków formalnych wniosku, w tym do rozpoznania, jeśli został on już złożony, wniosku o przyznanie pomocy prawnej z urzędu, w celu realizacji wymogu przymusu adwokacko-radcowskiego.

Analogiczne zasady należy przyjąć w przypadku złożenia przez stronę jedynie wniosku o wyznaczenia jej obrońcy (pełnomocnika) z urzędu bez jednoczesnego złożenia przez nią wniosku o wznowienie, co miało miejsce w niniejszej sprawie. Inne bowiem podejście do omawianego zagadnienia prowadziłoby do sytuacji, w której strony chcąc obejść przepis art. 545 § 3 k.p.k., będą składały wnioski o wyznaczenie obrońcy (pełnomocnika) z urzędu celem sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania w ogóle bez wskazywania podstaw do wznowienia postępowania. To zaś mogłoby prowadzić do wyznaczania obrońców (pełnomocników) w sprawach, których całkowicie brak jest podstaw do wznowienia postępowania. Takie zaś procedowanie stałoby w sprzeczności z wolą ustawodawcy wprowadzającego zmiany w treści art. 545 § 3 k.p.k., właśnie w celu zapobieżenia składania wniosków o wznowienie postępowania i uruchamiania procedury z tym związanej w przypadku ich całkowitej bezzasadności.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że J. S. złożył wniosek o ustanowienie obrońcy z urzędu nie tylko bez sprecyzowania podstaw do wznowienia postępowania (poza wskazaniem na podstawę z art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.), ale także bez przedstawienia swojej sytuacji materialnej.

W świetle powyższych wywodów Sąd Apelacyjny uznał, iż brak było podstaw do wzywania wnioskodawcy o przedstawienie swojej sytuacji materialnej skoro nie wskazał on podstaw do wznowienia postępowania w niniejszej sprawie i nie przytoczył okoliczności je uzasadniających. Tym samym więc nie sposób przyjąć, że podstawy takie rzeczywiście istnieją.

Rolą sądu w nie jest natomiast wyręczenie strony z obowiązku wskazywania podstaw do wznowienia postępowania, poza przypadkami wznowienia z urzędu, które w przypadku J. S. były już przedmiotem oceny w uprzednio toczących się postępowaniach.

W sytuacji zaś, gdy brak jest podstaw do przyjęcia, iż wniosek J. S. byłby choć w pewnym stopniu uzasadniony, brak było również podstaw do wyznaczenia mu obrońcy z urzędu celem sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny orzekł jak na wstępie.

Pouczenie:

Na powyższe postanowienie przysługuje zażalenie, które należy wnieść

w terminie dni 7, licząc od dnia otrzymania postanowienia, do innego równorzędnego składu Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie.